

curier economic legislativ

autoconducere

STATUTUL JURIDIC AL MEMBRILOR ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ

Prin statut juridic vom înțelege în cazul de față totalitatea prevederilor legale referitoare la situația și capacitatea persoanelor încadrate în muncă ce au și calitatea de membri ai organelor de conducere colectivă.

Prevederile ce au incidență în materia de care ne ocupăm și care, prin particularitățile lor, creează celor în cauză un statut juridic propriu, specific, distinct de al celorlalte persoane încadrate în muncă, se referă la alegerea în aceste organe, la sancționarea disciplinară, la eliberarea din funcție și la capacitatea lor juridică în calitate de membri ai consiliilor oamenilor muncii și ai birourilor lor executive.

Diferențierea în reglementare este determinată de situația cu totul specială pe care o dețin membrii acestor organe de conducere în cadrul unității cu care se află în raporturi juridice de muncă. Într-adevăr, membrii acestor organe, deși sînt participanți la actul de decizie, deși hotărîrea lor adoptată în condițiile legii, este obligatorie pentru întregul personal al unității, deși în calitate de membri ai organelor colegiale se află într-un raport de subordonare numai față de organele colective ale unității ierarhic superioare, totuși, la locul lor de muncă, trebuie să se încadreze în disciplina stabilită, trebuie să aducă la îndeplinire ordinele și măsurile stabilite de superiorii lor ierarhici față de care rămîn subordonați.

Această poziție sui generis pe care o au membrii organelor de conducere colectivă cu care se află în raporturi de muncă, în cadrul întreprinderii sau centralei, a determinat ca celor în cauză să li se aplice un statut juridic propriu.

● La alegerea sau numirea lor în organul de conducere colectivă, membrii consiliului oamenilor muncii trebuie să depună jurămîntul de credință și devotament față de Republica Socialistă România (art. 59 alin. 2 din Legea nr. 5/1978). Această obligație este independentă și subsecventă celeia pe care o are fiecare om al muncii de a depune jurămîntul de credință și devotament la încadrarea în muncă reglementat de Legea nr. 1/1975. Din prevederile sus citate, rezultă că, în realitate, membrii consiliului oamenilor muncii depun de două ori acest jurămînt, spre deosebire de restul personalului.

● Sancționarea disciplinară a membrilor organelor de conducere colectivă este reglementată deosebit în raport cu prevederile aplicabile celorlalte persoane încadrate în muncă.

Astfel, potrivit art. 12 lit. 1 din Regulamentul de funcționare a consiliilor oamenilor muncii, membrii C.O.M. pot fi sancționați disciplinar numai de către acest organ, la propunerea șefului ierarhic a autorului abaterii. În acest mod s-a operat o modificare justificată în aplicarea prevederilor art. 13 din Legea nr. 1/1970, nefiind îngăduit ca un membru al organului de conducere al unității să i se aplice o sancțiune disciplinară de către șeful ierarhic de la locul său de muncă (maistru, șef de compartiment etc.).

● De asemenea, desfacerea contractului de muncă a unei anumite categorii de membri ai consiliului oamenilor muncii și anume a acelor aleși de adunarea generală nu poate avea loc fără aprobarea prealabilă a acesteia, potrivit prevederilor art. 132 alin. 1 fraza finală din Codul muncii. Prin decizia de îndrumare nr. 9/1974, pct. 4, Plenul Tribunalului Suprem a statuat că lipsa acestei aprobări are drept efect nulitatea operațiunii și că ea trebuie să fie prealabilă măsurii de desfacere a contractului de muncă (vezi C.D. pe anul 1974, p. 31). Prin prevederea citată s-a urmărit a se acorda membrilor aleși în consiliul oamenilor muncii un grad sporit de stabilitate în muncă și de independență în luarea deciziilor.

● Așa cum am învederat succint mai sus, prevederile aplicabile în materie conferă și o dimensiune nouă capacității juridice a membrilor organelor de conducere colectivă din unități. În timp ce nici o persoană din restul personalului, în afară de conducătorul unității, nu are calitatea de titular direct a unor drepturi reale asupra patrimoniului acesteia, membrii organelor de conducere colectivă au și pot exercita asemenea drepturi. Prevederile art. 35 lit. n, art. 37 lit. n și o, art. 46 lit. 1 și altele din Legea nr. 5/1978, sînt concludente în acest sens. Exemplele pot fi înmulțite.

● În sfîrșit prevederile legale creează un tratament distinct pentru membrii organelor de conducere colectivă, diferențiat de restul personalului și în ceea ce privește răspunderea acestora.

Într-adevăr, fiecare persoană încadrată în muncă are a răspunde față de superiorii săi ierarhici și față de unitate pentru îndeplinirea corespunzătoare a atribuțiilor lor de serviciu și a dispozițiilor legale primite.

Și membrii organelor de conducere colectivă au, fiecare la locul său de muncă, responsabilitățile generate de funcția sau meseria ce o exercită. În afară de aceasta însă, în calitate lor de membri ai unui organ colegial, pentru activitatea desfășurată în cadrul acestuia, ei au a răspunde atît față de conducerea colectivă a organului ierarhic superior cît și față de organul colectiv din care face parte precum și față de oamenii muncii care i-a ales (art. 59 alin. 1 din Legea nr. 5/1978). Această nouă dimensiune a răspunderii lor reprezintă, de asemenea, un element distinctiv al statutului juridic a membrilor organelor de conducere colectivă a unității.

Dr. C. JORNESCU

Regimul juridic al fondurilor bănești ale unităților economice socialiste (I)

Sistemul fondurilor

Măsurile de perfecționare a finanțelor întreprinderilor adoptate prin hotărârile Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 și reflectate în prevederile Legii finanțelor (nr. 9/1972), așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, au ca obiectiv principal asigurarea cadrului juridic necesar înfăptuirii unei reale autogestii și autofinanțării a unităților economice.

1. Instituit ca un principiu economic și juridic de organizare și conducere a unităților economice, **autogestiunea economico-finanțiară** are o sferă mai largă decât gestiunea economică (care se rezuma în principal la necesitatea acoperirii de către fiecare unitate economică a cheltuielilor din venituri și a obținerii de beneficii). Baza de pornire o constituie și în cazul autogestiei economico-financiare acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație din venituri proprii, dar nu se oprește aici; ea presupune, în același timp, obținerea unor rezultate financiare în măsură să asigure înfăptuirea și a altor cerințe, printre care: restituirea către societate a fondurilor primite de unitățile economice pentru înzestrarea cu fonduri fixe și mijloace circulante; participarea într-o proporție cât mai mare la constituirea fondurilor centralizate ale statului destinate reproducției largite și satisfacerii nevoilor generale ale societății; acoperirea nevoilor de autofinanțare a producției și de dezvoltare a acesteia; creșterea veniturilor personalului muncitor prin participarea la beneficii și, prin aceasta, sporirea cointeresării materiale a colectivelor de muncă în gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale și bănești¹⁾. Autogestiunea economico-finanțiară cuprinde în sfera sa și unele activități și nevoi de ordin social, prin posibilitatea prevăzută de lege ca din beneficii să se constituie o serie de fonduri destinate îmbunătățirii condițiilor de locuit ale personalului muncitor, construirei de cămine, creșe, grădinițe de copii, cantine, cluburi și finanțării funcționării acestora tot din fonduri proprii (în trecut erau finanțate de la buget).

2. Sistemul fondurilor bănești ale unităților economice introdus prin **Legea finanțelor**, modificată și completată recent, a fost construit în concordanță cu cerințele aplicării **autoconducerii economico-financiare**, precum și ale celorlalte principii ale conducerii

activității economico-sociale. Ca unitate de bază în care se desfășoară activitatea economico-socială, întreprinderea constituie și utilizează fonduri proprii atât pentru dezvoltare (ceea ce asigură stimularea unităților respective), cât și pentru cointeresarea materială a oamenilor muncii în obținerea unei înalte eficiențe economice. Înainte de intrarea în vigoare a noilor prevederi ale Legii finanțelor, fondurile pentru investiții erau concentrate la centrale, iar creșterea stocurilor de valori materiale era finanțată în cursul anului cu credite, indiferent de posibilitățile existente de autofinanțare a întreprinderilor. Totodată, întreprinderile nu dispuneau de nici un fond pentru soluționarea directă a unor acțiuni sociale legate de satisfacerea cerințelor oamenilor muncii — retribuția socială a acestora realizându-se, practic numai pe seama mijloacelor bugetului de stat²⁾.

Preluarea aproape integrală a veniturilor unităților, mai ales a beneficiului, la bugetul de stat sau de către organele ierarhic superioare, ducea la un tranzit dublu de fonduri, bloca în mare măsură acțiunea pârghiilor economico-financiare și diminuea simțitor răspunderea unităților economice pentru eficiența cu care gestionau fondurile de producție, întrucât, nefiind puse în situația de a-și asigura mijloacele necesare finanțării și dezvoltării producției din și în raport cu rezultatele propriei activități, nu erau cointeresate, în suficientă măsură, la obținerea de beneficii cât mai mari. Aceste neajunsuri erau generate și de faptul că sistemul de organizare a relațiilor financiare dintre întreprinderi și buget se baza exclusiv pe rezultatele obținute, fără luarea în considerare a fondurilor de producție angajate în circuitul economic. În consecință, în vederea realizării sarcinilor de plan unitățile erau tentate să apeleze la fonduri de producție suplimentare în loc să caute și să găsească posibilități pentru folosirea cât mai eficientă a bazei tehnico-materiale de care dispun.

Desființând practica transferului de resurse financiare între întreprinderile subordonate aceleiași centrale și chiar aceluiași minister, după caz, pentru asigurarea echilibrului financiar la nivelul întreprinderii, măsurile legislative adoptate prin **Legea finanțelor** în cadrul perfecționării mecanismului economic financiar, orientează în mod ferm întreaga activitate a întreprinderii spre laturile calitative, pentru obținerea de beneficii cât mai mari, sur-

sa principală a formării fondurilor proprii. În aceste condiții, asigurarea echilibrului financiar al fiecărei întreprinderi se va realiza, îndeosebi prin sporirea valorii producției nete și nu prin apelarea la bugetul de stat sau la resursele financiare create în alte unități.

3. În determinarea optimă a proporțiilor și ritmurilor de creștere economică, un rol important îl are **repartiția judicioasă a venitului național** pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum. În acest scop **Legea nr. 2/1979** aduce multiple și largi îmbunătățiri și importante completări prevederilor Legii finanțelor referitoare la fondurile bănești din economia națională, instituind, în realitate, un nou regim juridic al formării și repartiției fondurilor bănești (art. 10—31).

Venitul național, ca sursă de bază a fondurilor bănești ce se constituie în economie, se **repartizează** pentru fondul național de dezvoltare economico-socială a țării și pentru fondul de consum (art. 10—14).

Fondul național de dezvoltare economico-socială în expresie bănească reprezintă de fapt un sistem unitar și corelat de fonduri în care intră: fondul local de dezvoltare economico-socială, fondurile proprii de dezvoltare economico-socială ale unităților economice de stat, fondurile proprii de dezvoltare economico-socială ale unităților cooperatiste și ale celorlalte organizații obștești și fondurile utilizate de populație pentru construcții de locuințe și gospodărești, creșterea producției și a șeptelului, precum și pentru alte bunuri cu destinații similare.

Fondul de consum revine oamenilor muncii pe mai multe căi: retribuția după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, participarea la beneficii și retribuția socială din fondurile proprii ale unităților socialiste.

4. În lege se rezervă un loc important și asigură o reglementare completă **fondurilor proprii** ale unităților economice de stat și a celor ale unităților cooperatiste și celorlalte organizații obștești. Aceasta pentru că în contextul măsurilor adoptate de partidul nostru, noțiunea de gestiune economică s-a amplificat și a căpătat valențe noi, întreprinderile fiind obligate să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii, să restituie sumele avansate de societate, să asigure autofinanțarea propriei dezvoltări și cointeresarea materială a personalului muncitor și, totodată, să participe activ la formarea resurselor centralizate ale statului destinate anumitor obiective și acțiuni.

Formele concrete în care unitățile economice rețin o parte din resursele financiare în vederea autofinanțării dezvoltării și a cointeresării materiale a oamenilor muncii, precum și condițiile de care depinde nivelul resurselor reținute constituie componente ale mecanismului economico-financiar și ele se reflectă în conținutul și modul de funcționare a sistemului fon-

dunilor bănești ale unităților economice, al cărui cadru principal a fost aprobat de către Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978.

În Legea finanțelor sînt dezvoltate măsurile respective și instituționalizate legislativ aceste fonduri (art. 15 și urm.).

5. În ce privește **fondurile proprii ale unităților economice de stat** se prevede că ele sînt constituite pe seama beneficiului, amortizării fondurilor fixe și altor resurse stabilite de lege.

Pentru autofinanțarea propriei dezvoltări unitățile economice de stat în funcțiune își constituie: fondul de dezvoltare economică și fondul mijloacelor circulante. La centrale se mai constituie: fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și pentru finanțarea dezvoltărilor importante și fondul de rezervă pentru mijloace circulante.

Ceea ce este esențial în noua reglementare, cu privire la autofinanțare, este principiul instituit în sensul că din fondurile proprii unitățile economice trebuie să-și asigure acoperirea investițiilor planificate, inclusiv restituirea ratelor scadente ale creditelor bancare pentru investiții, creșterea anuală planificată a mijloacelor circulante și ratele de restituit la bugetul de stat din sumele primite de întreprinderile noi pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate.

Oa atare, numai finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și pentru dezvoltările importante la întreprinderile în funcțiune, stabilite distinct prin planul național unic potrivit Anexei nr. 1, la lege, este asigurată din fondul propriu al centralei constituit cu această destinație.

Pentru creșterea rolului întreprinderilor în satisfacerea nevoilor sociale, în cointeresarea personalului muncitor la sporirea continuă a beneficiilor se prevede constituirea: **fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii și fondul pentru acțiuni sociale.**

Separat de fondurile arătate, întreprinderile mai pot constitui ca fonduri proprii: fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, fondul pentru protecția muncii și alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale.

6. Sînt de remarcat două prevederi cu caracter stimulator introduse în lege în ce privește **disponibilitățile la finele anului.** Astfel, disponibilitățile respective din fondul de dezvoltare economică al întreprinderii și din fondul de investiții constituit la centrală sau unități asimilate, dacă sînt provenite din resur-

sele proprii ale unităților economice, se utilizează în anul următor pentru finanțarea investițiilor reportate. Numai diferența neutilizată și aceea din amortizarea rămasă după constituirea fondului propriu de investiții al centralei, se varsă la bugetul de stat.

În schimb sumele rămase neconsumate la finele anului de plan la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social provenite din resurse proprii se raportează în anul următor cu aceeași destinație, potrivit prevederilor din plan.

7. În afara constituirii fondurilor proprii, întreprinderile trebuie să participe la formarea **fondurilor centralizate ale statului**, destinate dezvoltării economice și sociale generale prin: prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete (Decretul nr. 429/1978), impozitele și taxele plătite de întreprinderi și prin vărsămintele din beneficiu (Legea nr. 29/1978).

8. O reglementare nouă, specifică, este adusă în ce privește **fondurile proprii ale unităților cooperatiste** (agricole, meșteșugărești și de consum) și obștești.

În acest fel se asigură un cadru legal unitar, clar și precis, al tuturor fondurilor proprii ale unităților socialiste, ceea ce facilitează mai buna cunoaștere, aplicare și control a modului lor de formare, repartizare și utilizare.

9. Legea instituie drept o obligație generală a unităților economice aceea de a **desfășura o activitate rentabilă.** Subvențiile de la buget se acordă în mod excepțional și numai pentru activități special prevăzute în planul național unic. La unitățile economice care nu-și acoperă cheltuielile din venituri proprii, altele decît cele subvenționate se instituie regimul special de supraveghere economico-financiară instituit tot prin Legea finanțelor modificată și completată prin Legea nr. 2/1979.

Resursele bănești pentru constituirea fondurilor proprii și destinația acestora

Principale resurse ale fondurilor bănești proprii sînt beneficiul, amortizarea fondurilor fixe și alte resurse stabilite prin lege.

1. **Fondul de dezvoltare economică al întreprinderii** se constituie în limita cheltuielilor de investiții ale acestela, stabilite pe baza prevederilor anuale din planul național unic și bugetul de venituri și cheltuieli (cu excepția dezvoltărilor importante prevăzute în Anexa nr. 1 la Legea finanțelor și a construcțiilor de locuințe și a altor investiții cu caracter social) și ținînd seama de nivelul ratelor scadente ale

creditelor bancare primite pentru finanțarea investițiilor (inclusiv dobînzile aferente acestora). Sursele de formare a acestui fond sînt: amortizarea fondurilor fixe rămasă după restituirea fondurilor primite de la societate pentru investiții, alte resurse pentru finanțarea investițiilor cum sînt cele provenite din valorificarea materialelor, pieselor și a agregatelor rezultate din scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe, după deducerea cheltuielilor aferente, precum și din beneficiile realizate, în cadrul planului și peste plan, potrivit Legii nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor (spre ex.: din beneficiile planificate ale întreprinderilor se pot repartiza pentru constituirea acestui fond numai sumele aferente pentru partea rămasă neacoperită din amortizarea fondurilor fixe și din alte resurse prevăzute de lege, iar din beneficiile peste plan ale acestor unități se repartizează o cotă de 20%).

2. **Fondul mijloacelor circulante se constituie** din beneficiile planificate și din alte resurse prevăzute de lege, în limita unei cote din creșterea anuală planificată a mijloacelor circulante totale stabilită odată cu bugetul de stat și a ratelor de restituit la bugetul de stat din sumele primite de întreprinderile noi pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate. Cota anuală din creșterea planificată a mijloacelor circulante totale ce se acoperă din beneficii se stabilește odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială și bugetul de stat, în funcție de sarcinile de plan. Fondul mijloacelor circulante se va utiliza pentru finanțarea stocurilor de valori materiale și altor cheltuieli de natura mijloacelor circulante, stabilite pe bază de norme de stoc și normative de mijloace circulante potrivit Metodologiei aprobate prin H.C.M. nr. 32/1978 și în limitele aprobate prin bugetul de venituri și cheltuieli. La întreprinderile noi, după intrarea în funcțiune, din acest fond se acoperă și rata anuală de restituit către societate a sumelor primite de la bugetul de stat pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate.

O cotă de 0,5% din creșterea anuală a fondului mijloacelor circulante constituit la întreprindere este destinată formării **fondului de rezervă al centralei**, fond din care centrala va putea completa temporar necesitățile de mijloace circulante ale întreprinderilor în subordine și alte cheltuieli prevăzute de lege.

3. **Fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social** este constituit din amortizarea aferentă locuințelor și celorlalte fonduri fixe cu caracter social, din valorificarea fondurilor fixe cu caracter social scoase din funcțiune, din veniturile

realizate din manifestări culturale (într-o totă stabilită de consiliul oamenilor muncii), din beneficiile planificate și peste plan (art. 11 lit. d și 12 lit. b din Legea nr. 29/1978) și din alte venituri prevăzute de lege. Acest fond se constituie în limita cheltuielilor pentru obiective cu destinația respectivă stabilite pe baza prevederilor anuale din planul național unic și bugetul de venituri și cheltuieli și a ratelor scadente din creditele bancare primite în completare (inclusiv dobânzile aferente). Fondul este destinat construirii de locuințe pentru personalul muncitor, construirii și dotării căminelor muncitorești, creșelor, grădinițelor, cantinelor-restaurant, cluburilor și pentru realizarea altor investiții cu acest caracter.

4. Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se constituie anual, pe baza rezultatelor economico-financiare ale anului anterior.

Sursele de formare a acestui fond potrivit Legii nr. 57/1974, modificată și completată prin Legea nr. 4/1978, sînt:

— o cotă din beneficiul realizat în cadrul prevederilor planului (pînă la 3% în medie pe economie);

— o cotă de pînă la 25% din beneficiile peste plan obținute prin reducerea cheltuielilor materiale;

— o cotă de 14% din beneficiile peste plan obținute prin depășirea valorii producției nete, ca urmare a depășirii producției fizice;

— o cotă de pînă la 8% din beneficiile peste plan obținute pe alte căi, dar nu mai mult de cota stabilită unității respective pentru participarea la beneficiul planificat;

— o cotă de pînă la 10% din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu depășirea exportului, în limita a 1,5% din valoarea exportului realizat peste plan.

Unitățile producătoare care depășesc exportul beneficiază și de **fonduri în valută în limita a 2% din valuta realizată peste plan** în vederea organizării de excursii colective în străinătate.

Prin Decretul nr. 147/1979 privind stimularea prin beneficiu a producției pentru export, s-a prevăzut **stimularea suplimentară** a personalului muncitor care participă la realizarea producției pentru export. Suma destinată stimulării suplimentare se determină prin aplicarea unei cote de 10% la beneficiul majorat aferent producției pentru export. Această sumă se adaugă la fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, se utilizează înaintea celorlalte destinații ale beneficiului realizat și se acordă în întregime numai pentru stimularea suplimentară a personalului muncitor care a participat efectiv la realizarea produselor pentru export. Sumele cuvenite individual

pentru stimularea suplimentară se adaugă la cele calculate personalului muncitor din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii. Această nouă formă de stimulare are un regim juridic distinct pentru a reprezenta un mijloc de interesare directă a celor care participă efectiv la realizarea unui beneficiu majorat din producția pentru export.

Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se acordă în anumite condiții și se repartizează de adunarea generală a oamenilor muncii potrivit dispozițiilor legale (art. 52 și urm. din Legea nr. 57/1974, modificată și completată prin Legea nr. 4/1978).

5. Fondul pentru acțiuni sociale este destinat pentru a crea condiții de realizare directă de către unitățile economice a unor acțiuni sociale legate de satisfacerea cerințelor oamenilor muncii. Potrivit art. 75³⁾ și urm. din Legea nr. 57/1974, introduse prin Legea nr. 4/1978, acest fond se constituie din:

— prelevări din beneficiul planificat în limitele stabilite potrivit legii;

— o cotă de pînă la 5% din fondul de participare la beneficii, potrivit repartiției stabilite de adunarea generală a oamenilor muncii;

— sumele reprezentînd contribuția datorată de către personalul muncitor pentru trimiterea la tratament balnear și odihnă și întreținerea copiilor în creșe și grădinițe care funcționează pe lângă unitățile respective.

6. Fondul propriu al centralei pentru finanțarea investițiilor la unitățile noi cu personalitate juridică, inclusiv pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social pentru aceste unități, precum și pentru finanțarea dezvoltărilor importante la întreprinderile subordonate, care sînt în funcțiune (stabilite distinct în planul național unic potrivit Anexei nr. 1 la Legea finanțelor), se constituie în limitele necesităților de finanțare care se stabilesc prin plan și dispozițiile legale. Acest fond se formează din următoarele surse: partea de amortizare a fondurilor fixe preluată de la întreprinderile subordonate, inclusiv diferența de amortizare rămasă după constituirea fondurilor proprii de dezvoltare ale întreprinderilor, vărsăminte din beneficiile întreprinderilor respective pentru restituirea fondurilor primite de la societate pentru finanțarea investițiilor, alte resurse prevăzute de lege precum și sume primite de la bugetul de stat.

La centrală se constituie și **fondul de rezervă pentru mijloace circulante** în condițiile și cu destinația arătată mai sus.

7. La unitățile cooperatiste (agricole de producție, meșteșugărești și de consum) și ale celorlalte organizații obștești sînt constituite fonduri proprii de dezvoltare economico-socială (fondul de dezvoltare economică și fondul mijloacelor circulante), iar la cooperativele meșteșugărești și de consum se mai constituie și fondul pentru con-

strucții de locuințe și alte investiții cu caracter social. În ce privește sursele de formare a acestor fonduri observăm că ordinea lor este diferită decît în cazul unităților economice de stat. Astfel, sursa principală o reprezintă sumele alocate anual din beneficiile realizate (Legea nr. 29/1978), apoi cotele de amortizare a fondurilor fixe și alte resurse proprii. Ca surse specifice menționăm (sumele de bani ce se pot depune anual de către membrii cooperativei din unitățile cooperativei agricole, meșteșugărești și de consum, care reprezintă partea socială în proprietatea lor din valoarea proprietății obștești și sumele de bani depuse anuale de mecanizatorii și specialiștii agricoli care lucrează în cooperativele agricole de producție, constituie surse ale fondului de dezvoltare economică ale unităților respective.

Modul de constituire și utilizare a fondurilor proprii ale unităților cooperatiste și ale celorlalte organizații obștești ce se formează în condițiile Legii finanțelor și ale Legii nr. 29/1978 se stabilește în statutele organizațiilor respective.

8. În completarea fondurilor proprii unitățile economice pot primi credite bancare directe, în condițiile prevăzute de lege.

9. Fondurile proprii ale unităților socialiste și orice alte fonduri bănești (credite bancare etc.) se pot utiliza numai în conformitate cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială și ale bugetului de venituri și cheltuieli și cu respectarea normelor și normativelor stabilite în acest sens.

De asemenea, aprobarea și efectuarea oricărei cheltuieli, indiferent de fondurile din care se suportă, este condiționată de **avizarea în prealabil** de către conducătorul compartimentului financiar-contabil sau de ale persoane însărcinate cu exercitarea controlului financiar preventiv din unitățile socialiste și alte organe cu astfel de atribuții în economie, potrivit Legii nr. 9/1974, republicată.

Colectivele de oameni ai muncii din fiecare unitate socialistă și în primul rînd organele de conducere colectivă ale acestora răspund de **buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești**, de desfășurarea cu maximă eficiență a întregii activități astfel încît să se realizeze veniturile necesare restituirii fondurilor bănești avansate de societate, vărsării sumelor cuvenite bugetului de stat sau organului ierarhic superior, constituirii fondurilor proprii și realzării resurselor valutar planificate.

Drd. Ioan CONDOR

¹ A se vedea, C. Iuga, **Perfecționarea relațiilor financiare în condițiile noului mecanism economic**, în „Era socialistă” nr. 14 din 20 iulie 1979, p. 18-21.

² A se vedea, T. Stolojan, **Sistemul fondurilor bănești ale unităților economice în „Revista de contabilitate”, nr. 1, 1979, p. 8-16.**

comerț exterior

FINANȚAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL (V)

Asigurarea și garantarea creditelor

În documentarul „Finanțarea comerțului internațional”, în numerele precedente am publicat: organisme financiar-bancare specializate (I), băncile comerciale (II), modalități de finanțare-creditul bancar (III), contracte speciale de finanțare (IV).

Continuăm să publicăm în acest număr mecanismele de asigurare a creditelor și modalitățile de garantare a rambursării creditelor acordate de către vânzător.

Creditarea internațională, de regulă, raport juridic subsecvent unor contracte comerciale internaționale, este supusă unor riscuri, cu o geneză multiplă, printre care, adeseori, se numără natura și trăinicia raporturilor dintre părțile contractante. Oamenii de afaceri din întreaga lume s-au preocupat, pe parcursul anilor, de a diminua efectele unor asemenea riscuri. Mai mult decât atât, pe măsura evoluării operațiunilor de comerț internațional administrațiile stabile ale țărilor cu potențialul economic dezvoltat au luat măsuri, pe calea legiferării, de a consolida și de a evita, într-o măsură cât mai mare, riscurile care decurg din vânzarea internațională pe credit.

Fără îndoială, căile de surmontare a riscurilor privind acordarea de credite din comerț internațional sînt multiple și cu eficacitate diferită; pentru sistematizarea materiei ne vedem obligați să le clasificăm în două mari grupe:

— **asigurarea creditelor**, modalitate care se caracterizează prin rapoarturi juridice diferite de operațiunile fundamentale care au generat creditul; asigurarea se încheie între asigurat și asigurator, pe baza unui contract independent de contractul fundamental comercial;

— **garantarea creditelor** prin alte căi — scrisoare de garanție bancară, cambii, ipotecă —, se caracterizează prin faptul că asemenea operațiuni sînt, în general, mult mai strîns corelate cu contractul fundamental comercial a cărui onorare de către debitorul obligației de plată, impune garanții suplimentare; de regulă, în afară de părțile din contract — furnizor și cumpărător — se interpune o bancă, care fie că garantează plata obligației asumate de cumpărător, fie că avalizează o cambie acceptată de către acesta.

ASIGURAREA CREDITULUI — ORGANISME

Potrivit definiției date de Departamentul economic și al problemelor sociale al O.N.U., asigurarea creditelor are rolul „de a da furnizorilor posibilitatea să vîndă în străinătate în condiții de credit, fără a-și primejdi echilibrul financiar, prin asumarea respon-

sabilității în ce privește riscurile excesiv de mari” și că ele „au devenit o parte integrantă a procesului de finanțare a exportului, iar organismele de asigurare a creditelor de export îndeplinesc, în general, un rol complementar cu acela al instituțiilor de credit”.

Asigurarea creditelor se realizează prin încheierea contractelor de asigurare, între asigurator și asigurat. Primul, preia obligația de a rambursa asiguratului creditul care nu este restituit de către cel cărui a fost acordat, din cauza realizării riscului comercial sau necomercial avut în vedere de părțile contractante a asigurării.

În asigurarea creditelor internaționale asigurator este o instituție financiară specializată, asigurat poate fi întreprinderea vânzătoare pe credit-exportatoare sau banca comercială care finanțează exportul respectiv. Pentru stimularea exporturilor naționale, statele capitaliste dezvoltate au instituții de asigurare înființate care au ca obiect specializat asigurarea numai a creditelor de export, printre care:

— în Franța: Compania franceză de asigurare pentru creditul de export (Compagnie Française d'Assurance pour le Crédit à l'Exportation — C.O.F.A.C.E.), o societate mixtă de stat și particulară creată în 1928;

— în Anglia: Departamentul pentru garantarea creditelor de export (Export Credit Guaranty Department — E.C.G.D.), creat în 1949, care face parte din Ministerul Comerțului;

— în Republica Federală Germania: Societatea de asigurare Hermes (Hermes Kreditversicherung A.G.), creată în 1949, întreprindere particulară care activează pentru contul statului;

— în Belgia: Oficiul național de garanții (Office National du Croire — O.N.D.) înființat în 1921, instituție de drept public;

— în Olanda: Societatea olandeză de asigurare a creditelor (Nederlandsche Credietverzekering Maatschappij N.V.) înființată în 1925, întreprindere particulară care lucrează pentru contul statului;

— în Italia: Institutul național de asigurare (Istituto Nazionale delle

Assicurazione — I.N.A.), instituție de stat creată în 1912;

— în S.U.A.: Banca de Export-Import (Export-Import Bank — Eximbank), organism independent creat în 1945 care activează ca agent al statului, precum și P.C.I.A., o asociație voluntară de circa 60 de societăți de asigurare particulare, creată în 1962.

Asigurarea riscurilor creditelor acordate exportatorilor mai este efectuată și în Austria, Danemarca, Finlanda, Norvegia, Suedia etc. care se încadrează, în linii mari, regimurilor de asigurare din Elveția și Japonia. Instituțiile de asigurare dintr-o serie de țări ca Belgia, Danemarca, Olanda, Elveția, Spania, Australia, Canada, Italia, S.U.A. etc. s-au constituit într-o organizație internațională denumită Uniune Internațională a Asiguratorilor de Credite, pe scurt, Uniunea de la Berna. Uniunea joacă un rol important în ceea ce privește coordonarea politicii de credite, însă în momentul de față acest rol este mult diminuat din cauza concurenței ce se resimte pe piața internațională a creditelor.

Alături de instituțiile specializate, încheie asigurări privind creditele de export și societățile de asigurare, de regulă, numai pentru riscurile comerciale, iar creditele au fost acordate pe termen scurt sau mijlociu.

Este un principiu general că asiguratorul nu are rapoarturi juridice decât cu asiguratul, astfel încît eventuala executare silită a debitorului neplatnic este efectuată de creditor și nu de asigurator. Primele de asigurare sînt și ele achitate de asigurat care, de obicei, le repercutează asupra cumpărătorului prin majorarea corespunzătoare a prețului mărfii.

Încă o precizare se impune: asigurarea nu exclude garanția bancară, ba chiar există societăți de asigurare care contractează asigurarea creditelor numai cu condiția existenței prealabile a garanției bancare. În acest caz, furnizorul are o dublă acoperire împotriva riscurilor de neplată

Referitor la gradul de acoperire a creditelor acordate prin asigurare arătam că instituțiile de credit nu le asigură decât într-o proporție de 70—80%, diferența urmînd să rămînă în riscul debitorului.

Asigurarea creditelor în România. În cadrul acestui gen de asigurări, ADAS asigură pretențiile bănești rezultate în urma livrării mărfurilor sau prestării serviciilor pe credit, în cazul în care debitorul nu a plătit creditul acordat, ca urmare a faptului că a devenit insolubil.

Insolabilitatea acoperită prin contractul de asigurare este numai insolabilitate comercială, fiind excluse cazurile datorate riscurilor politice sau calamităților naturale. Acest fel de asigurare nu face parte din categoria asi-

gurărilor de bunuri, ci de patrimoniu, deoarece obligația de plată a despăgubirii este independentă de pierderea sau distrugerea bunurilor pentru care s-a acordat creditul.

Insolvabilitatea debitorului trebuie stabilită în mod cert, ca urmare a deschiderii procedurii falimentului, deschiderea unei acțiuni de înțelegere extrajudiciară între toți creditorii, începerea acțiunii judiciare pentru înțelegere (concordat), începerea executării silite, sau dacă debitorul a încheiat o înțelegere cu toți creditorii în afara acțiunii juridice.

Asigurarea nu acordă despăgubiri pentru pagube derivând din reclamații pentru livrări de mărfuri necorespunzătoare, penalizări, amenzi, pierderi sau diferențe de curs etc.

SCRISOAREA DE GARANȚIE BANCARĂ

Alături de operațiuni de finanțare prin credite acordate, băncile comerciale îndeplinesc și o importantă operațiune privind comerțul internațional și anume de a garanta, sub forma unor scrisori de garanții bancare, executarea întocmai a obligațiilor pe care și le asumă un comerciant — parte într-un contract comercial internațional de vânzare, antrepriză, exporturi complexe de echipamente industriale, încheiate prin tranzacții directe sau ca urmare a unor licitații ș.a.

Caracteristic contractului de garanție bancară este faptul că banca garată se obligă să garanteze executarea unor obligații asumate de persoana garantată în cadrul unui alt contract și, deci, față de o terță persoană, beneficiară a garanției. Cu alte cuvinte, în situația în care cel garantat nu-și îndeplinește obligațiile contractuale extrane contractului de garanție, banca garată urmează să plătească beneficiarului scrisorii de garanție bancară suma înscrisă în acea scrisoare.

Contractul de garanție bancară este un contract consensual și cu caracter oneros, partea a căruia obligații sint garantate plătind băncii garante, pentru serviciul efectuat, un comision convenit.

Din punct de vedere al obligației garantate, scrisorile de garanție bancară pot fi :

— scrisoare de garanție prin care o bancă garantează că pînă la o anumită dată se va deschide un acreditiv documentar. În cazul în care acreditivul nu va fi deschis pînă la data și în condițiile prevăzute în scrisoarea de garanție, iar expedierea mărfii s-a făcut, banca garată este obligată să plătească contravaloarea acesteia la

primire, la ghișeele sale, a documentelor de expediție ;

— scrisoarea de garanție prin care o bancă se angajează să plătească contravaloarea documentelor primite la incaso, a ratelor aferente unor vânzări pe credit, să accepte, să avalizeze și să plătească cambii referitoare la operațiunile respective ;

— scrisoarea de garanție prin care o bancă garantează executarea de către furnizor a contractului în bune condițiuni ;

— scrisoarea de garanție prin care o bancă garantează cumpărătorului străin restituirea avansului acordat furnizorului, în cazul cînd acesta nu a livrat din vina sa mărfurile contractate ;

— scrisoarea de garanție pentru participarea la licitații, prin care se garantează că în eventualitatea în care oferta ar fi adjudecată întreprinderii garantate, aceasta va încheia contractul în condițiile prevăzute în caietul de sarcini sau în ofertă ;

— scrisoarea de garanție în cadrul unor contracte de consignatie, prin care o bancă garantează, fie restituirea mărfurilor, fie plata contravalorii lor, stabilite în contractul respectiv de consignatie.

Deși are o utilizare mult mai largă, așa cum rezultă din clasificarea de mai sus, scrisoarea de garanție bancară constituie o modalitate importantă de garantare a creditelor acordate de furnizori. Prin contractele comerciale de vânzare internațională sub această formă, scrisoarea de garanție bancară este un înscris prin care o bancă, denumită garată, se angajează în mod irevocabil ca în cazul în care o anumită persoană fizică sau juridică, denumită debitor principal, nu va plăti la un anumit termen o sumă determinată și indicată în mod expres în scrisoare, să plătească ea însăși suma neachitată, în favoarea unei alte persoane fizice sau juridice denumită beneficiar. Așadar, băncile nu garantează anumite fapte, ci preiau întotdeauna o obligație de plată pentru situația cînd cel garantat nu și-a îndeplinit obligația contractuală.

Ca regulă generală, garanția bancară fiind dată sub forma unei scrisori, trebuie să cuprindă următoarele elemente esențiale ; denumirea și adresa băncii garante ; denumirea și adresa persoanei fizice și juridice garantate ; numele și adresa beneficiarului garanției ; obiectul garanției ; valoarea garanției exprimată într-o sumă bine determinată ; termenul de plată a sumei garantate ; clauza de renunțare la beneficiul opoziției, discuției, diviziunii etc. ; valabilitatea garanției ; clauze speciale relative la prelungirea

termenului de valabilitate, reducerea valorii garanției, condițiile în care garantul poate fi solicitat la plată.

Pentru deplină edificare, redăm mai jos o scrisoare de garanție bancară, după modelul utilizat de Banca Română de Comerț Exterior.

Ne referim la contractul nr. încheiat la data de între în calitate de Vînzător și Întreprindere de Comerț exterior avînd sediul în în calitate de Cumpărător. Contractul are ca obiect livrarea

Prin acest contract cumpărătorul s-a obligat să vă remită o scrisoare de pe care dv. trebuie să le furnizați, respectiv să le prestați, să vă plătească un preț total de la termenele și în condițiile prevăzute la art. (condiții de plată din contract), al cărui text este următorul : (se va reproduce în întregime articolul privind condițiile de plată).

Prin același contract cumpărătorul s-a obligat să vă remită o scrisoare de garanție semnată de către noi. Ca urmare prin prezenta scrisoare de garanție, vă garantăm plata sumelor prevăzute la art. pct.

Contractul prevede, de asemenea, dreptul pentru cumpărător ca din plățile pe care trebuie să le efectueze în favoarea dv. să rețină penalizări de întârziere în livrare și/sau recepție, costul livrărilor efectuate pentru contul dv. precum și impozitele prevăzute în contract.

Urmarea celor ce preced, noi ne angajăm irevocabil de a vă plăti sumele prevăzute la art. pct. și contra prezentării aceluiași documente ca cele prevăzute pentru efectuarea fiecărei tranșe de plată, cel mai tîrziu 15 zile de la primirea cererii dv., în cazul în care cumpărătorul nu ar efectua aceste plăți la scadența lor.

Noi vom efectua aceste plăți la simpla dv. cerere, fără vreo altă formalitate din partea dv. sau din partea renunțînd la beneficiul de diviziune și discuțiune însă cu dreptul ca din aceste plăți — cu excepția cambiiilor/biletelor la ordin — să deducem penalizările datorate de dv., pentru întârzierile în livrare și/sau recepție, precum și costul lucrărilor efectuate în contul dv., precum și impozitul prevăzut în contract.

Această garanție se reduce automat cu suma plăților efectuate de către cumpărător și garantate de noi și ea expiră 30 zile după ultima plată contractuală.

Prezenta scrisoare trebuie să ne fie restituită de îndată ce angajamentul nostru a devenit fără obiect."

Scrisorile de garanție bancară, sub aspectul naturii juridice a angajamentului pe care îl ia banca garantă se clasifică în două mari grupe :

— garanții bancare simple, atunci când banca garantă poate cere beneficiarului să urmărească mai întâi pe debitorul principal și numai în caz că acesta nu este în măsură să achite suma respectivă, poate să achite banca garantă ;

— garanții bancare solidare, în care beneficiarul poate solicita executarea băncii, fără ca în prealabil să urmărească pe debitorul principal garant și fără ca banca garantă să poată obiecta, respectiv să poată opune beneficiul de discuțiune sau de diviziune.

Potrivit normelor stabilite de Banca Română de Comerț Exterior, la emiterea și primirea scrisorilor de garanție bancară, întreprinderile de comerț exterior urmează să aibă în vedere unele reguli, printre care cele mai importante sînt următoarele :

— emiterea de către B.R.C.E. a scrisorilor de garanție bancară trebuie să fie prevăzută în mod expres în contracte, ori să fie convenită pe altă cale între parteneri ; atunci cînd contractul, comanda, caietul de sarcini (în cazul licitațiilor) prevăd un anumit termen în care trebuie emisă scrisoarea de garanție sau atunci cînd intrarea în vigoare a contractului este condiționată de emiterea acesteia cererea întreprinderii de emitere a scrisorii de garanție trebuie să fie remisă la B.R.C.E. cel puțin cu 10 zile înainte de acest termen ;

— scrisoarea de garanție fiind un accesoriu la contract condițiile în care B.R.C.E. emite garanția trebuie să fie în concordanță cu prevederile contractului respectiv ;

— pentru ca să se înlăture riscul unor insolvabilități, întreprinderile de comerț exterior nu pot accepta scrisori de garanție bancară, acoperind obligațiile partenerilor externi, dacă acestea sînt emise de bănci necorespondente ale B.R.C.E. ; dacă totuși unele interese pentru perfectarea tranzacției impun acceptarea unei scrisori de garanție de la o bancă necorespunzătoare a B.R.C.E., este necesar avizul prealabil al Băncii Române de Comerț Exterior ;

— cunoscut fiind faptul că pe planul dreptului comercial internațional nu sînt norme uniforme privind garanțiile bancare, înainte de a se stabili cu partenerii externi textul definitiv al scrisorilor de garanție, acoperind obligațiile acestora, întreprinderile române de comerț exterior trebuie să se asigure că prevederile în vigoare în țara garantului, în materie de garanție au fost respectate ;

— pentru emiterea de către B.R.C.E. a scrisorilor de garanție bancară este necesar ca în timp util (cel puțin 10 zile înainte de data la care trebuie

remisă partenerului extern) întreprinderile de comerț exterior trebuie să încunoștiințeze în scris banca, sub semnături autorizate, remițându-i textul propus, eventualele aprobări cînd normele de drept le impun, copie de pe autorizația de export, precum și mențiunea în scrisoare că B.R.C.E. este autorizată expres de a debita automat contul întreprinderii respective.

GARANTAREA PLĂȚII PRIN AVAL BANCAR

Printre funcțiile cambiei și biletului la ordin — titluri de credit propriu-zise — se numără și aceea de a fi un instrument de credit cu o largă răspîndire. În condițiile unui comerț internațional în continuă evoluție, sub aspectul operațiunilor de credit, cambia mai îndeplinește o funcție, derivată, respectiv pe aceea de a fi o modalitate eficientă de garantare, de asigurare, a rambursării creditelor acordate de exportator, importatorului, în cadrul contractelor comerciale internaționale.

Cum se realizează această funcție ? Următoarele două ipoteze, sub care se poate garanta plata creditului, credem că sînt concludente și vor reliefa avantajele pe care le prezintă asigurarea prin cambii.

a) În cadrul unui contract comercial internațional de vânzare-cumpărare, în prima ipoteză, părțile prevăd garantarea creditului acordat de exportator, printr-o scrisoare de garanție bancară, emisă de banca importatorului ; dacă

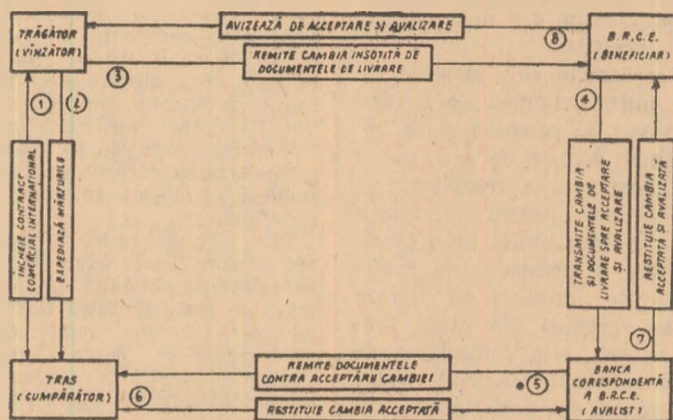
această formulă prezintă avantajul pentru exportator că va încasa la scadență prețul stipulat, ea nu este lipsită de următoarele riscuri și inconveniente : riscul inflației, al fluctuațiilor valutare și, cel mai important în convenient, imobilizarea fondurilor prin obligația asumată de a încasa cota din preț la scadențe prestabilite, care se pot întinde pe mai mulți ani.

b) În ipoteza în care prin același contract de vânzare-cumpărare internațional se prevede garantarea creditului acordat de exportator sub următoarea formulă : importatorul se obligă printr-o scrisoare de garanție bancară să accepte cambiiile trase de exportator, pe baza documentelor de livrare, iar banca garantă să avalizeze pentru el cambiiile respective, exportatorul dispune de un avantaj suplimentar, care dă operațiunii comerciale respective un grad superior de eficiență :

— exportatorul, imediat după livrare, intră în posesia unui titlu de credit care se degajă din raportul juridic fundamental (contractul de vânzare-cumpărare), și care prezintă o valoare intrinsecă individualizată, fiind imediat negociabil ;

— pe măsura nevoilor de disponibilități financiare imediate exportatorul are posibilitatea forfetării scontării titlurilor de credit respective.

Mecanismul de constituire a garanției pentru încasarea prețului, prin folosire a cambiei avalizate este redat în schema alăturată.

Din schema prezentată rezultă cu pregnanță particularitățile acestui gen de garantare a plății unei creanțe :

— creanța se naște dintr-un contract comercial fundamental, de regulă, de vânzare-cumpărare pe credit încheiat de doi parteneri comerciali, în care se înscrie obligația cumpărătorului de a garanta plata prin remiterea către vinzător a unei cambii egale cu valoarea mărfurilor (sau a mai mul-

tor cambii, fiecare de valoarea unei cote de rambursat la un anumit termen), care să fie acceptată de el și avalizată de o anumită bancă nominalizată prin contract ;

— pentru a îndeplini obligația asumată prin primul contract, cumpărătorul încheie un al doilea contract cu organizația bancară prin care aceasta se obligă să avalizeze cambiiile acceptate și să le remită băncii vinzătoru-

lui în condițiile stabilite (contra documentelor de livrare, contra unei chitanțe de primire etc.);

— pentru garanția de plată dată prin avalizarea cambiilor, banca percepe un comision prevăzut în contractul încheiat cu clientul pentru care a garantat și ia toate măsurile de asigurare a despăgubirilor ce i se cuvin în cazul în care va efectua plata;

— spre deosebire de scrisoarea de garanție bancară, avalul și consecințele care decurg din acordarea acestuia este supus dreptului cambial care cunoaște o procedură proprie de executare, cu un pronunțat caracter operativ (vezi despre cambii și protestul ei la pag. . . . și urm.).

— cambia fiind un titlu de credit autonom, obligațiile cambiale asumate de persoanele semnate se execută întocmai, independent de cele înscrise în raportul fundamental care a generat-o; așa fiind avalul acordat de o bancă prezintă un grad de securitate ridicat pentru beneficiarul cambiei, orice apărare cu privire la neplată care se sprijină pe contractul de vânzare-cumpărare fiind fără relevanță.

Pentru ca, în condițiile noastre organizatorice, titlurile de credit, sub forma cambiilor și a biletelor la ordin, să-și îndeplinească funcția derivată de modalitate de garantare a creditelor, atât la import cât și la export, întreprinderile de comerț exterior trebuie să respecte unele reguli izvorite din practica noastră bancară, pe care le expunem mai jos.

a) Fixarea scadențelor se va face în funcție de anumite momente ale executării contractului (livrare, montaj sau recepție) și nu în funcție de data semnării contractului sau data intrării în vigoare a acestuia:

— dacă scadențele sînt stabilite în funcție de ultimul termen de livrare (de montaj sau de recepție) și se înscriu în cambii înainte de a se putea dovedi că furnizorul a respectat termenii respective, pentru ca partea română să fie despăgubită de o eventuală scurtare a perioadei de credit determinată de întârzieri în livrare (montaj sau recepție) din cauza furnizorului extern, este indicat să se prevadă în contractul cambial extern și în scrisoarea de garanție bancară că furnizorul este obligat fie să asigure prelungirea corespunzătoare a tuturor cambiilor fie să plătească o penalizare pe perioada de întârziere (altă decît cea prevăzută la capitolul „Penalizări” în contract), sau să suporte dobînda uzuală pe perioada întârzierii;

— în situația în care scadențele nu se înscriu de la început în cambii, acestea fiind emise și acceptate „Cu scadența în alb”, scadența se completează de către banca însărcinată ca bancă

„trustee”, în funcție de momentele prevăzute în contract și vor fi eliberate furnizorului numai după ce au fost îndeplinite obligațiile corespunzătoare acestor momente (adică după efectuarea livrărilor, montajului sau recepție etc.). Această variantă prezintă pentru importator siguranța că durata creditului nu va fi micșorată în cazul în care furnizorul extern nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale și se evită complicațiile legate de stabilirea și încasarea de către importator a penalităților sau a dobînzilor.

b) Este indicat ca dobînzile asupra creditului comercial să nu fie incluse în cambiile aferente părții de capital, plata acestora urmînd a fi efectuată la scadență prin ordin de plată.

contract economic

Precizări privind îndeplinirea obligației de livrare

Unitatea furnizoare își îndeplinește obligațiile contractuale de livrare, în majoritatea covârșitoare a cazurilor, expedind produsele, prin unități specializate de transport, pe adresa indicată în contract de către unitatea beneficiară.

Această modalitate de îndeplinire a obligației de livrare este prevăzută în mod expres de art. 41 lit. b din Legea contractelor economice modificată și completată.

Din dispozițiile articolului citat rezultă două consecințe cu multiple implicații asupra unităților care concurează la realizarea sarcinii de plan care formează obiectul contractului:

a. Pe data predării unității de transport, produsele se transmit din administrarea directă sau proprietatea unității furnizoare în aceea a unității beneficiare.

Prin efectul acestei transmiteri, care are o semnificație exclusiv juridică, se îndeplinește obligația de livrare asumată de către unitatea furnizoare prin contract. Cu alte cuvinte, data predării produselor către unitatea de transport constituie, în același timp, momentul cînd obligația de livrare se socotește îndeplinită. Această dată se dovedește prin mențiunile instrucțiunile făcute de căraș pe documentul de transport, fiind nerelevantă, în această privință, data înscrisă de unitatea furnizoare pe avizul de expediere ori în procesul verbal de auto recepție.

Predarea produselor către unitatea de transport produce asemenea efecte în condițiile în care:

— Predarea se face cu un anume titlu și anume de marfă care urmează să fie transportată, iar nu fără tit-

c) Eliberarea către furnizor a cambiilor, în cazul în care ratele de plată sînt materializate prin asemenea titluri, trebuie să fie condiționată de prezentarea documentelor de expediție, din care să rezulte îndeplinirea obligațiilor de către furnizor. Momentul eliberării cambiilor poate fi stabilit fie pe măsura efectuării livrărilor, fie la ultima livrare, fie chiar la recepție.

Utilizarea cambiilor și a biletelor la ordin ca modalități de garantare ale exporturilor și importurilor pe credit trebuie făcută cu observarea permanentă a măsurilor de securitate impuse de modul extrem de simplu prin care circulă titlurile de credit, respectiv prin gir (andosare).

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

lu ori în scopul de a fi utilizată ori consumată de către căraș.

— În documentul de transport se indică, ca destinatar unitatea beneficiară din contract, adică, se dispune cărașului să elibereze mărfurile acestei unități.

b. Primind produsele, unitățile de transport au obligația de a asigura transportul lor în bune condiții și răspund, în caz de daune, pentru prejudiciul cauzat.

Respectarea obligațiilor la care s-a făcut referire mai sus face ca, prestația care formează obiectul contractului de furnizare să fie îndeplinită, atât faptic, cît și juridic, corespunzător cu obligațiile asumate.

Sporadic se întîlnesc și cazuri cînd, din vina cărașului, produsele îndreptate spre transport nu ajung — în totalitate sau parțial — la destinație. În asemenea situații, cărașul răspunde cu daune, așa cum prevede art. 41 din Legea contractelor economice iar dacă a consumat produsele pentru nevoile sale, datorează, conform Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, drept despăgubiri, dublul valorii produselor.

Pierderea produselor în timpul transportului nu are repercusiuni în ceea ce privește transmiterea dreptului de administrare directă sau de proprietate. Această înseamnă că, și în acest caz, obligația contractuală de livrare se consideră îndeplinită pe data predării produselor către unitatea de transport.

Această concluzie este valabilă și în situația cînd produsele nu sînt pierdute în timpul transportului, ci ele se eliberează de către căraș, din greșeală unei terțe unități care le consumă.

Soluția pe care o susținem a fost adoptată și în privința produselor care se planifică prin repartiții. Cităm, în această privință, Decizia primului arbitru de stat nr. 1015/1979 care cuprinde și unele considerente ce demonstrează justețea economică a soluției: „Produsul în discuție circulă dirijat și furnizorul a încheiat contract cu beneficiarii pentru anul 1978, în baza dispozițiilor de livrare primite în raport cu cantitățile de tablă în evidența organelor de planificare pentru anul respectiv.

Piritul și-a îndeplinit obligația de livrare asumată prin contract față de reclamantă, conform repartiției, chiar dacă din motive neimputabile părților contractante tablă expediată prin calea ferată a ajuns la o altă organizație socialistă — IMUA București — care neobservând că organizația de transport îi predă marfa altui beneficiar, a plătit-o și a consumat-o, plătiind-o reclamantei de îndată ce i s-a comunicat adevărul de către aceasta.

Ca atare, fiind vorba de un produs dirijat, piritul nu a mai putut repeta livrarea aceleiași cantități de tablă către reclamantă, fără a primi o dispoziție de livrare suplimentară.

Dacă reclamanta a avut nevoie de această tablă trebuia să solicite organelor de planificare o nouă repartiție justificată prin diminuarea cotei atribuită inițial pentru IMUA București ori din rezerva de plan, ceea ce nu a făcut...

Ținând cont de cele întâmplate cu

Transport

Aplicarea prescripției în raporturile cu cărașul

1. Potrivit art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958, constituie o cauză de suspendare a prescripției reclamația administrativă „făcută de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri sau restituiri în termenul unui contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații”.

Suspendarea prescripției are loc cel mai târziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni, socotit de la data înregistrării reclamației. Subliniem deci, că efectul suspensiv al reclamației se apreciază în raport cu data înregistrării ei la căraș, iar nu în funcție de data cînd a fost expediată.

Dacă rezultatul negativ al reclamației este comunicat anterior împlinirii termenului de 3 luni amintit mai sus, prescripția își reia cursul pe data primirii comunicării respective.

transportul în discuție, reclamanta era în drept să acționeze, așa cum arată hotărîrea arbitrală, doar pentru revendicarea în natură a tablei sau dacă acest lucru a devenit imposibil, pentru echivalentul bănesc deosebit de alte daune dovedite ca fiind avute și ocazionate din culpa căii ferate și IMUA București...”

Socotim necesar să stăruim asupra necesității ca, în astfel de situații, produsele să-și redobîndească destinația planificată. Altfel s-ar confirma o situație de fapt — determinată de culpa căii ferate și a terței unitate beneficiare — care este contrară deciziei organelor de planificare. În situația produselor generice, credem că terța unitate socialistă poate fi obligată la restituirea în natură chiar dacă a consumat produsele care i s-au eliberat din greșală. În acest caz, obligația va avea ca obiect produse de același fel de care dispune aceeași unitate ori le poate procura pe căile legale.

Indiferent de împrejurarea dacă restituirea în natură este posibilă sau nu, unitatea socialistă care, datorită circumstanțelor date, nu a primit produsele ce i-au fost expediate, este în drept să obțină de la unitatea sau unitățile în culpă, acoperirea prejudiciului încercat.

Ceea ce trebuie însă să prevaleze, este preocuparea ca produsele să-și redobîndească destinația planificată.

I. ICZKOVITS

Cele de mai sus vizează reclamațiile legate de contractele de transport în trafic intern. În ceea ce privește contractele de transport în trafic internațional, dacă reglementările speciale care sînt incidente dispun altfel în ceea ce privește suspendarea prescripției, sînt aplicabile prevederile din respectivele reglementări.

Se pune problema dacă efectul suspensiv de prescripție se produce în situația în care reclamația administrativă este introdusă la alt organ al cărașului decît cel competent să o rezolve.

Potrivit practicii arbitrale — Decizia primului arbitru de stat nr. 216/1979 — sesizarea adresată cărașului în legătură cu neeliberarea transportului la destinație constituie o recla-

mație administrativă — și produce toate efectele — chiar dacă nu este intitulată astfel, dar conține toate elementele pentru identificarea transportului. „Faptul că sesizarea nu este adresată regionalei de căi ferate competente să o rezolve, ci stației C.F.R. aflată în subordinea acesteia, nu duce la neluarea ei în considerare ca reclamație administrativă”.

Adoptînd deci, o soluție în care aspectul de eficiență prevalează asupra celui formal, practica arbitrală recunoaște efecte numai acelei reclamații administrative care cuprinde suficiente elemente pentru rezolvarea ei.

2. S-a pus problema termenului de prescripție aplicabil în cazul tarifului pe care calea ferată este îndreptățită să-l obțină de la clientelă pentru imobilizarea prelatelor. În concret, rezolvarea putea fi în sensul aplicării termenului general de prescripție — de 18 luni — ori a prescripției de 6 luni prevăzute de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958.

Practica arbitrală a stabilit — Decizia primului arbitru de stat nr. 3627/1978 — că tariful menționat, datorat pentru fiecare zi de întîrziere, are, ca și tariful de magazinaj și taxele de locații, caracter de clauză penală.

Prin urmare, pretențiile avînd ca obiect plata tarifului pentru întîrzierea în restituirea prelatelor se prescrie în termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din decretul menționat.

3. O interesantă soluție a fost consacrată în legătură cu termenul de prescripție aplicabil acțiunii prin care se solicită obligarea cărașului la restituirea sumelor încasate pentru prestații pe care, în fapt, nu le-a executat. (Decizia P.A.S. nr. 3411/1978). În speță, organul arbitral a respins excepția de prescripție invocată de căraș în temeiul art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 cu motivarea că în cauză se pretinde încasarea unei sume pentru o prestație neefectuată, situație în care se aplică termenul de prescripție de 18 luni prevăzut de art. 3 din decretul citat.

Soluția a fost menținută pe considerentul că pretențiile reclamantei se refereau la o prestație neefectuată, astfel că, legal și temeinic s-a făcut aplicarea prevederilor art. 3 din același decret.

H. MATEI

Condiția „avizului” în contractul de muncă

De principiu încheierea și desfacerea contractului de muncă (din inițiativa unității) sînt date de lege în competența organelor colective sau unipersonale de conducere ale unităților socialiste potrivit dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 5/1978 (art. 35, lit. h; 37 lit. r; 39 lit. i; 46 lit. k; 48 lit. v; 50 lit. i).

Unitatea, prin organele sale, dispune încheierea ori desfacerea contractului de muncă ca parte în raportul juridic de muncă încheiat cu persoana încadrată. Ca o aplicare a principiului simetriei juridice organele competente a dispune încadrarea sînt competente a hotărîri și desfacerea contractului. Regula de mai sus este supusă în anumite cazuri, expres prevăzute de lege, unor excepții sau unor restrîngerii. Prin excepție, în domeniul de activitate supuse unor regimuri speciale, desfacerea contractului de muncă poate fi hotărîrită fie de organe special constituite fie de conducătorul organului central de ramură. Astfel, consiliul de disciplină constituit, potrivit art. 60 și 62 din Legea nr. 58/1968 aplică judecătorilor stagiați în cazuri de abateri grave, sancțiunea desfacerii contractului de muncă. A doua ipoteză are în vedere dreptul ministrului transporturilor și telecomunicațiilor și al adjuncților acestuia de a aplica tuturor persoanelor subordonate ierarhic sancțiunile disciplinare, prevăzute în statutele respective inclusiv desfacerea disciplinară a contractului de muncă (art. 54 alin. 7, Decretul nr. 360/1976; art. 44 alin. 6, Decretul nr. 361/1976) precum și dreptul ministrului energiei electrice și al adjuncților acestuia de a aplica orice sancțiune disciplinară prevăzută în statutul privind funcționarea sistemului energetic național și disciplina lucrătorilor din acest sistem (art. 49 alin. 5/Decretul nr. 202/1974).

„Restrîngerile” de competență, amintite mai sus, au în vedere fie un „transfer” de competență de la o categorie de organe de conducere din cadrul unității la altă categorie cum este cazul, reglementat de art. 10 din Codul muncii și art. 12 din Legea nr. 12/1971, în care colectivul compartimentului de muncă cere aplicarea sancțiunilor disciplinare, inclusiv sancțiunea desfacerii contractului de muncă, caz în care competența de a

decide asupra sancțiunii revine întotdeauna organului de conducere colectivă al unității, fie o subordonare, o limitare a inițiativei unității, voinței altor organe, cum este cazul reglementat de art. 9 lit. b din Legea nr. 15/1972 cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, care este competent să dispună îndepărtarea din funcție a persoanelor vinovate de nerespectarea hotărîrilor de partid și de stat, dispoziție adusă la îndeplinire de organul unipersonal al unității. Sigur că sînt cazuri în care unitatea acționează ca urmare a sesizării unor organe de control ori a comisiei de judecată sau a indicațiilor primite de la organul ierarhic superior ori cînd desfacerea contractului de muncă este obligatorie (motivele de sub art. 130, (1) lit. k (ipoteza în care incompatibilitatea este prevăzută de lege — art. 4 din Legea nr. 22 (1969) și de la lit. l) dar în aceste situații, unitatea, ca parte în raportul de muncă, dispune și răspunde pentru măsura luată.

Cu alte cuvinte chiar dacă motivul, impune desfacerea contractului de muncă, hotărîrea asupra măsurii revine unității care dispune prin organele sale competente potrivit legii.

În unele cazuri, expres reglementate de lege, atît încadrarea cit și desfacerea contractului sînt supuse existenței unui aviz din partea unui organ sau unor persoane, sub sancțiunea nulității absolute dar remediabile, a încadrării.

Deși sub aspectul redactării, terminologia este diferită (aviz, acord, aprobare) pe planul dreptului muncii, ele îndeplinesc aceeași funcție și au aceeași finalitate legiuitorul condiționînd legalitatea încheierii și încetării (modificării) contractului de muncă de existența prealabilă a acestora. Exemplificativ arătăm prevederile art. 53 din Decretul nr. 367/1971 (republicat în 1976) privind avizul organelor miliției pentru încadrarea în funcții privind gestionarea, administrarea ori manipularea armelor; art. 38 din Decretul nr. 231/1974 privind avizul organului local al Ministerului de Interne pentru încadrarea personalului de pază și a personalului de conducere,

execuție și de specialitate din paza militarizată; art. 21 din H.C.M. nr. 1653/1974 cu privire la avizul comandamentului pompierilor pentru numirea șefilor formațiilor civile de pompieri; art. 20 din Legea nr. 5/1970 privind acordul Ministerului Finanțelor ori a direcțiilor teritoriale de control și revizie pentru șeful compartimentelor de control financiar intern; art. 43 din Legea nr. 7/1977 cu privire la acordul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor pentru șeful compartimentelor de control tehnic al calității și acordul inspectoratelor județene (al municipiului București) pentru personalul din aceste compartimente (aceeași dispoziție o regăsim în art. 72 din Legea nr. 8/1977); art. 46 lit. k din Legea nr. 5/1978 cu privire la acordul ministrului (conducătorului organului central) pentru numirea și eliberarea directorilor din întreprinderile „mari și complexe”. Ca o excepție de la regula că avizele provin de la organele de stat, Legea nr. 22/1969 prevede în cazul gestiunilor de bunuri materiale necesitatea avizului cogestionarilor pentru încadrarea unui gestionar pentru gestiunile comune și avizului gestionarului pentru încadrarea unei persoane în subordine.

Avizul, independent de termenul utilizat de legiuitor, ca act administrativ este supus revocării pînă la data încheierii contractului de muncă excepție făcînd situațiile în care legea prevede expres că retragerea avizului are ca efecte schimbarea persoanei din funcție, cum este cazul retragerii avizului de către organul local al Ministerului de Interne pentru personalul de pază (art. 38/Decretul nr. 231/1974).

Regula care guvernează validitatea încadrării ori desfacerii contractului, așa cum arătăm și mai sus, este hotărîrea organului competent al unității și excepțional existența avizului adică în cazurile în care legi speciale prevăd această condiție suplimentară. Cum excepțiile sînt de strictă interpretare înseamnă că nu pot fi extinse asupra altor funcții ori persoane.

Într-un caz, la propunerea Grupului de pompieri județean, unitatea economică dispune desfacerea disciplinară a contractului de muncă al persoanei încadrate în postul de motopompist. Contestată fiind, măsura unității este anulată de organele de jurisdicție care rețin în motivarea lor că persoana nu se face vinovată de nefuncționarea motopompei pentru stingerea incendi-

lor, defecțiunile datorându-se culpei unității care deși sesizată în scris nu a luat măsuri de înlocuirea motopompei. Ulterior Grupul de pompieri (comandamentul de pompieri) comunică unității că nu este de acord cu reintegrarea persoanei în funcția avută. Se pune problema să știm dacă „adresele” Grupului de pompieri sînt obligatorii pentru unitatea economică.

Din analiza dispozițiilor art. 23 lit. j și art. 29 alin. 1 din Decretul nr. 232/1974 privind prevenirea și stingerea incendiilor și art. 21 lit. a și art. 4 din H.C.M. nr. 1653/1974 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea, însoțirea și funcționarea formațiilor civile de pompieri, rezultă cu claritate că formațiile civile de pompieri din unitățile socialiste se înființează prin dispoziția scrisă a conducătorului acestora cu avizul unităților militare de pompieri avizează numirea șefilor formațiilor civile de pompieri (art. 21 lit. a din H.C.M. nr. 1653/1974).

Așadar ceea ce avizează Ministerul de Interne prin comandamentul pompierilor este constituirea (înființarea) formațiilor civile de pompieri (sub aspectul oportunității și al condițiilor legale de funcționare) precum și numirea șefilor formațiilor civile de pompieri.

Intrucît nici o reglementare legală nu prevede necesitatea avizului organelor de mai sus la încadrarea motopompiștilor, pentru aceeași rațiune nu poate fi obligatorie nici propunerea de desfacere a contractului de muncă, luarea măsurii fiind lăsată la aprecierea unității. Cu ușurință putem constata că înștiințarea Grupului de pompieri prin care comunică că nu este de acord cu reintegrarea este lipsită de relevanță în cauză nefiind cerută de nici o reglementare legală și prin urmare nu poate produce efecte față de hotărîrea de reintegrare pronunțată de instanța de judecată.

Iosif R. URS

practică arbitrală

Restituirea și reintroducerea acțiunilor arbitrale

Exigența sporită pe care o manifestă organele arbitrale cu prilejul examinării prealabile a acțiunilor cu care sînt sesizate determină, în prezent, restituirea unui mai mare număr de acțiuni pentru completare.

Această măsură este determinată de faptul că respectivele acțiuni nu corespund exigențelor art. 8 și 9 din Regulile procedurii arbitrale, adică nu cuprind elementele prevăzute de aceste dispoziții legale ori nu li se anexează actele cerute de aceleași dispoziții.

Cum trebuie să procedeze unitatea socialistă căreia i se restituie acțiunea?

În primul rînd, trebuie să înlăture în mod operativ lipsurile care au determinat restituirea.

Operațiunea de înlăturare trebuie să fie reală, iar nu formală. Această cerință va rezulta cît se poate de clar dacă ne vom oferi, în continuare, la efectuarea încercării de conciliere prearbitrală. Omissionarea unităților reclamante de a efectua această încercare face parte, de altfel, din cele mai frecvente cazuri de restituire.

Restituirea se face, în astfel de situații, cu indicația de a se proceda la o încercare de conciliere efectivă, prin luare de contact direct.

Primind acțiunea restituită cu o asemenea indicație, unele unități re-

clamate înțeleg să-i dea urmare invitînd la sediul lor unitățile pîrte în vederea efectuării încercării de conciliere. Totodată, se comunică în acest scop un termen scurt care expiră în puține zile, pentru ca unitatea reclamantă să fie în situația de a reintroduce acțiunea în termenul de 8 zile la care ne vom referi mai jos.

Un atare mod de a proceda este, desigur, defectuos, întrucît, conform normelor procedurale, dacă părțile nu se înțeleg altfel, încercarea de conciliere trebuie să se realizeze la sediul unității pîrte. Deci, procedînd corect, unitatea reclamantă ar trebui să se deplaseze la cea pîrte, anunțînd-o pe aceasta, în mod prealabil, asupra scopului și datei deplasării.

A proceda altfel, echivalează cu un răspuns formal la îndrumarea arbitrajului și deci, cu nefîndeplinirea cerinței legale care a determinat restituirea acțiunii.

Un al doilea aspect care nu trebuie scăpat în vedere este faptul că dacă acțiunea restituită se reintroduce în termen de 8 zile, ea se consideră înregistrată pe data primei introduceri.

Această regulă produce efecte importante în privința drepturilor părților, mai ales sub aspectul prescripției extinctive.

Ca orice termen procedural și cel de 8 zile menționat mai sus se socotește pe zile libere. El începe să curgă de la data primirii în unitate a acțiunii care a fost restituită de arbitraj. Este relevantă deci, data care rezultă din ștampila unității aplicată la primirea adresei de restituire a organului arbitral, iar nu data la care conducătorul unității dispune, pe cale de rezoluție, completarea lipsurilor care au determinat restituirea și reintroducerea acțiunii la arbitraj.

Acțiunea se poate reintroduce prin expediere postală. În această situație, conform art. 13 din Regulile procedurii arbitrale, acțiunea se consideră reintrodusă — în cazul unităților care au sediul în altă localitate decît arbitrajul sesizat — pe data depunerii ei la organul postal.

În sfîrșit, un al treilea aspect este legat de faptele juridice survenite în intervalul dintre restituirea acțiunii și reintroducerea ei.

Asemenea fapte, în măsura în care au ca urmare stingerea sau diminuarea creanței ce formează obiectul acțiunii, trebuie avute în vedere cu ocazia reintroducerii.

Procedura restituirii este reglementată nu numai în scopul creării condițiilor pentru rezolvarea litigiilor în mod operativ în fața organelor arbitrale. Ea urmărește și lichidarea — în această fază — a neînțelegerilor pe care le pot rezolva chiar părțile în conflict pentru ca ele să nu încarce în mod inutil rolul arbitrajului și să nu genereze cheltuieli care pot fi evitate.

Iată de ce, dacă în perioada la care ne referim, unitatea pîrte achită în întregime suma pretinsă prin acțiune ori unitatea reclamantă se convinge asupra nelegalității sau netemeinicii pretențiilor sale, nu este cazul reintroducerii acțiunii. În astfel de situații, în locul reintroducerii acțiunii este indicat să se comunice organului arbitral modul în care a fost stins litigiul și se va obține restituirea taxei de timbru achitate.

În cazul cînd litigiul rămîne doar parțial fără obiect, reintroducerea se face numai pentru pretențiile care au rămas în litigiu. Astfel se obține restituirea taxei de timbru pentru ceea ce s-a soluționat de către părți în intervalul dintre restituirea și reintroducerea acțiunii. Susținerea în continuare a tuturor pretențiilor de către reclamantă poate ocaziona cheltuieli neeconomice constînd în taxa de timbru aferentă pe care nu o poate recupera de la unitatea pîrte.

I. IVAN

Întrebări și răspunsuri

● **TOMULESCU MOISE** — Admistrator bloc 7 str. Luică nr. 21 București solicită unele lămuriri cu privire la întocmirea balanței lunare de verificare, prevăzute în capitolul II punctul 6 din ordinul nr. 5/1978.

Lămuriri mai ample găsiți în lucrarea „Administrarea imobilelor“ la pag. 136 pct. 5.6 Aici vă precizăm că totalurile valorice din coloanele balanței trebuie să fie egale.

În prima coloană se înscriu: soldul din casă, soldul din contul disponibil la CEC, actele de plată pe luna în curs, debitorii restanțieri (membrii ai asociației și alte persoane) precum și cheltuielile efectuate pe luna în curs din alte fonduri. În coloana a doua se înscriu: fondul de rulment, fondul pentru reparații ce revin proprietarilor, alte fonduri, dobânzile de la CEC, creditorii și furnizorii.

● **RADU SILVIU, Alba Iulia** — 1). Potrivit art. 103 (2) din Codul muncii, când pagubele au fost cauzate unității printr-o faptă ce constituie infracțiune, răspunderea se stabilește potrivit legii penale. În acest caz, în cuantumul pagubelor se cuprind și foloasele nerealizate. Instanța de judecată are competența să stabilească valoarea foloaselor nerealizate la propunerea organelor competente. Această sumă se cuprinde în valoarea totală a debitului.

2). Scoaterea din evidența curentă a părții din creanță care depășește suma realizată pe timp de 10 ani, în cazul în care urmărirea se poate face numai prin poprire din pricina lipsei altor bunuri, se face în conformitate cu art. 69 din H.C.M. nr. 792/1969 republicată în Buletinul Oficial nr. 144/15 dec. 1969, adică cu aprobarea conducătorului compartimentului contabil pe baza avizului oficiului juridic.

Așa cum s-a arătat la pct. 1, în valoarea debitului total se cupinde și suma pentru foloasele nerealizate.

3). La gestiunile în care manipularea bunurilor se face în colectiv de mai mulți lucrători sau în schimburi succesive, fără predare de gestiune între schimburi, semnarea documentelor de primire sau livrare trebuie să se facă numai de către gestionar sau înlocuitorul său.

Membrii comisiilor de recepție sînt obligați să semneze documentele de intrare numai dacă recepționarea se face distinct în afara gestiunilor (comisii unice de recepție). În aceste cazuri care se găsesc de regulă la depozite, gestionarul face parte din comisie și semnează pentru primirea mărfurilor în numele întregului colectiv.

● **CORNEL ALDEA, PAVEL MUNTEANU, Lugoj** — Textul dispozițiilor tarifare ale art. 14 pct. 19 lit. a și b din Tariful unic precizează că la anumite transporturi, parcursul tarifabil se exprimă în kilometri efectivi (întregi) și se stabilește pentru fiecare cursă prin rotunjirea în plus la km a distanțelor determinate sau convenite anticipat între cărăuș și expeditor. În acest sens, se arată că la determinarea parcursului unei curse se ia în calcul distanța dus-întors între punctul de încărcare și cel de descărcare, distanța ce se determină prin diferite procedee.

În exemplul relatat de dv. privind autobascularea ce efectuează curse la o distanță medie de 0,325 km parcursul tarifabil corect calculat va fi de 1 km pe cursă (rezultind din $0,325 \text{ km} + 0,325 \text{ km} = 0,650 \text{ km}$, cifra ce se rotunjește la „un km”, rotunjire ce se efectuează odată pe cursă și nu la fiecare drum).

Potrivit prevederilor tabelului nr. 12 din traficul unic, diferențierea timpului liber (netarifabil) în funcție de instalațiile autovehiculului este făcută numai în privința echipării sau mechiepării sale cu instalație de descărcare prin basculare. Prin urmare nu sînt prevăzuți timpi liberi diferiți pentru autovehicule amenajate cu instalații de încărcare mecanizată — troliu.

În speță, pentru autovehiculele de 8—10 tone, amenajate cu troliu, la care vă referiți, timpii liberi pentru operațiunile de încărcare-descărcare sînt cei stabiliți în tabelul 12 lit. a, respectiv 120—150 minute pe cursă.

● **VLADISLAV BELINSCHI, Piatra Neamț** — Potrivit normativului privind modul de încărcare în devize a utilajelor, echipamentelor, aparaturilor, mecanismelor și aparatelor din instalațiile complexe, liniile tehnologice de fabricație și alte instalații, aprobat de Inspectoratul general de stat pentru directivare și control în proiectarea și executarea construcțiilor cu Ordinul nr. 29/1973, instalațiile complexe livrate pentru montaj în repere detașate, piese separate și părți de mecanisme fără a fi formate ca subansamble complet echipate sau finisate se înscriu în devize ca „materiale” și se suportă din investiții. În ceea ce privește achiziționarea dulapurilor metalice este necesar a se avea în vedere art. 19 din Decretul nr. 465/1978 care prevede că „în anul 1979 se interzice unităților existente procurarea de mobilier și obiecte de inventar, reînnoirea acestora sau noi dotări în spațiile destinate activității de birou, indiferent de valoarea și sursa de finanțare”.

● **CONSTANTIN COLEA, București** — Legea nr. 7/1977 reglementează problema calității produselor și serviciilor, iar Normele metodologice nr. 2/1977 ale BNRSR, tratează cazurile cînd se poate refuza plata, integral sau parțial, de către beneficiarii, pentru calitatea necorespunzătoare.

Conform Legii nr. 7/1977, atunci cînd nu se respectă condițiile din contracte cu privire la calitate, unitățile producătoare trebuie să se pună de acord cu beneficiarii și proiectanții pentru remedierea sau înlocuirea produselor necorespunzătoare calitativ. În cazul în care nu se realizează un acord în acest sens, beneficiarii au dreptul la despăgubiri legale.

Pînă la rezolvarea celor de mai sus, beneficiarii, în cazul cînd furnizorii nu au respectat stipulațiile din contracte cu privire la calitate, conform Legii Finanțelor au dreptul să refuze plata integral sau parțial pentru că aceștia nu pot să-și imobilizeze fondurile în mărfuri sau produse pe care nu le pot utiliza în procesul de producție. Prevederea legii se justifică prin aceea că este normal ca furnizorul să suporte consecințele financiare, atunci cînd produce marfă necorespunzătoare calitativ și să ia măsuri pentru remedierea sau înlocuirea produselor executate necorespunzător calitativ.

În concluzie, nu este o meconcordanță între Legea 7/1977 și Normele metodologice nr. 2/1977 ale BNRSR, aceste două acte normative, completîndu-se unul pe altul.

● **NELU VASILESCU, București** — Față de faptul că atunci cînd ați plecat din unitate pentru îndeplinirea serviciului militar, contractul dv. de muncă nu a fost desfăcut ci numai suspendat pe timpul efectuării stagiului, la înapoierea dv. în unitate beneficiați în continuare de vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate. În consecință în anul calendaristic în care v-ați înapoiat la unitate, în cazul dv. 1979, aveți dreptul la concediul anual de odihnă în condițiile prevăzute de Legea nr. 28/1976 cu privire la concediile de odihnă ale personalului. Evident, concediul se poate acorda anticipat proporțional cu lunile ce le veți lucra în acest an.

● **BALAJ BOROS, Oradea** — Pentru a dovedi vechimea în muncă, cu martori, este necesar să îndepliniți formalitățile prevăzute de legislația în vigoare în acest domeniu. Certificatul pe care ni-l trimiteți, în copie, nu reprezintă o dovadă prevăzută de Legea nr. 3/1977. De asemenea, pentru a vi se

putea recunoaște, ca vechime în muncă, perioada satisfacerii serviciului militar, trebuie să dovedești că înainte de încorporare ai fost încadrat în muncă.

● **ELISABETA WIUME, —** Plata contribuției stabilită prin H.C.M. nr. 368/1956, precum și a sumei suplimentare, se efectuează atât în cazul grădinișelor cu program normal și săptăminal, cât și pentru cele cu program prelungit.

● **OLGA COZMA, Mediaș —** Din scrisoarea dv. rezultă că ai fost încadrată, ca economist, la nivelul de bază la 1 octombrie 1976. La 27 martie 1978 ai fost trecută în funcția de programator, tot la nivelul de bază, însă cu o creștere de două clase de retribuție. La data de 1 februarie 1979 ai fost reîncadrată ca analist programator menținându-se aceeași clasă de retribuție, însă cu acordarea unei gradatii. Față de prevederile pct. 15 din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979, data de la care se scotește perioada pentru acordarea unei noi gradatii este de 27 martie 1978.

● **DUMITRU NICULESCU, Bacău —** Posibilitatea de a utiliza autoturismul proprietate personală, în vederea deplasării în interes de serviciu, se stabilește de conducătorul unității. El are dreptul de a delega în interesul serviciului personalul unității pentru deplasări în afara localității unde lucrează în mod permanent.

● **TITI MORUZI, Vaslui —** Neavând vechimea minimă necesară pentru ocuparea funcției de contabil șef, nu puteți îndeplini această funcție, chiar și cu caracter temporar. Art. 67 alin. 2 din Codul muncii prevede că persoana trecută temporar la o altă muncă, superior retribuită are dreptul la această retribuție, în condițiile prevăzute de lege.

● **SABINA CHIREA, Slătioarea—Olt —** Concediul de maternitate se include, în perioada de stagiu. Persoana încadrată ca stagiară, încheie această activitate la sfârșitul perioadei de trei ani de la încadrarea în producție după reorganizare.

● **GEORGETA ICHIM, Zimnicea —** La data de 1 decembrie 1978, când ai fost transferată în aceeași funcție, unitatea avea posibilitatea să vă încadreze la aceeași gradatie. Această posibilitate nu constituia însă o obligație pentru unitatea unde ai fost transferată. Îndeplinind trei ani de la acordarea gradatiei la unitatea de unde v-ați transferat, puteți fi trecută la o gradatie superioară (Decretul nr. 100/1979, anexa 2).

● **FLORIN IONIȚĂ, București —** Atunci când veți absolvi, cu diplomă, cursurile fără frecvență ale facultății de comerț, veți putea fi încadrat ca economist. Retribuirea urmează să fie stabilită conform prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, respectiv cu o clasă de retribuție în plus față de aceea în care sînteți încadrat în prezent.

● **GRIGORE SUHANEA, Botoșani —** Șeful Oficiului de calcul trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute pentru șeful biroului tehnic (poziția 15 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971). Funcțiile de programatori (amaliști) și operatori mașini calcul se consideră economice. Contabilul principal poate fi încadrat la un Oficiu de calcul, numai în condițiile prevăzute de Decretul nr. 209/1977.

● **RADU MOȚICĂ, Timișoara —** Perioada cit ai fost avocat nu se ia în considerare la calculul vechimii în învățămînt; se ia însă în considerare, în proporție de 2/3, perioada în care ai funcționat ca juristconsult.

● **PAUL MARCU, DUMITRU PAȘANCI, Pașcani —** Unitatea unde ai urmat cursurile de maștri n-are teme legal pentru a vă compensa cheltuielile.

● **AUREL VIJU, Birlad —** Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți absolvent al facultății de drept și că aveți o vechime de 18 ani în funcții economice. În prezent ocupați funcția de inspector principal comercial la Consiliul popular județean. Dat fiind că îndepliniți condițiile prevăzute de art. 68 din Legea nr. 12/1971, puteți fi transferat în funcția de economist echivalentă cu aceea pe care o ocupați în prezent.

● **DAN ANCUȚA, București —** Atunci când sînteți delegat în localitatea de domiciliu aveți dreptul numai la acoperirea cheltuielilor de transport.

● **CONSTANTIN VOINEA, Piatra Neamț —** Perioada cit ai funcționat ca șef al biroului personal-învățămînt se ia în considerare ca vechime în funcții economice. Pentru a putea ocupa funcția de tehnician principal este necesar să promovați cursul de specializare cu profil tehnic. (poziția 66 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971. Acest curs se organizează în condițiile prevăzute în Regulamentul elaborat în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii.

● **MIHAIL BUNICA, Brașov —** Nu vă încadrați în prevederile art. 17 pct. b din Decretul nr. 100/1979. Înainte de

aplicarea sistemului de retribuție pe clase, n-ai beneficiat de o derogare pentru neîndeplinirea condițiilor de studii. Față de prevederile Legii nr. 12/1971 nu puteți fi promovată în funcția de șef de serviciu, întrucît nu îndepliniți condițiile de studii. Faptul că înainte de a fi numit șef de birou ai ocupat o asemenea funcție, nu determină posibilitatea derogării de la cerințele prevăzute de legea sus-menționată.

● **ZOLTÁN IMREH, Tg. Mureș —** Persoanele transferate la cererea lor păstrează dreptul la vechimea neîntreruptă în muncă (art. 10 lit. b din Legea nr. 12/1971). Ca atare, acest personal, are dreptul să beneficieze, în continuare, de alocația de stat pentru copii. Art. 7 din Decretul nr. 246/1977 prevede o restricție numai pentru personalul nou încadrat, plecat prin demisie.

Personalul muncitor plecat pentru satisfacerea stagiului militar nu este obligat la restituirea cotei părți din îndemnizația de concediu de odihnă, de care a beneficiat în anul respectiv, înainte de încorporare. Legea nr. 27/1967 (art. 11) nu prevede o asemenea situație. În timpul efectuării stagiului militar contractul de muncă nu se anulează, ci se suspendă.

● **SIRENA ARNĂUȚ, Codlea —** La timpul său, trecerea dv. în funcția de șef de birou în aceea de economist principal s-a bazat pe o reglementare legată de aplicarea decretului nr. 162/1973. Dacă vă îndepliniți în mod corespunzător sarcinile ce vă revin, conform art. 68 din Legea nr. 12/1971, puteți fi menținută în aceeași funcție, sau într-una echivalentă.

● **MIHAI SPINEANU, Mediaș —** Articolul 11 din Legea nr. 12/1971 prevede necesitatea aprobării organului ierarhic superior al unității de la care se transferă persoana încadrată în muncă, fără să facă vreo distincție în ce privește natura unităților.

Menționăm că potrivit art. 10, lit. d din Legea sus-menționată, cei care s-a încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la data ieșirii dintr-o cooperativă de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperant, își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă (nu și vechimea neîntreruptă în aceeași unitate).

● **IOANA BISCĂ, Măcin—Tulcea —** Art. 67 din Codul muncii prevede că în cazul trecerii temporare în altă muncă, persoana respectivă are dreptul la retribuția corespunzătoare, în condițiile prevăzute de lege. Dacă îndepliniți condițiile legale pentru ocuparea funcției de tehnician, respectiv de tehnician principal, aveți dreptul la retribuția corespunzătoare funcției ocupate temporar.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

• capacitati de
• productie
• produse noi

Intreprinderea de ace de tricatat
Str. Unității nr. 79—91 Sector 3

PROFILE GRELE

- UNP 260 mm kg. 183
- INP 80 mm kg. 25

LAMINATE DE CUPRU

- Bare Cupru 80×10 mm kg. 50

SİRME DIFERITE

- Sirmă sudură Ø 1,20 mm kg. 50
- idem Ø 3,25 mm kg. 94
- idem aluminiu Ø 3,5 mm kg. 49

PIETRE DE POLIZOR

Veral Stas 604/59 Tip. I.

- 175×18×20 — 16 K buc. 50

**ELECTROCORINDON LIANT
CERAMIC STAS 601**

- 250×30×30 — 125 Q buc. 6
- 350×25×127 — 25 M buc. 10

RULMENȚI

- 608 buc. 20
- 2206 buc. 4
- 2207 buc. 7
- 2207 K buc. 5
- NU 2209 buc. 3
- 2305 K buc. 25
- NU 2305 buc. 3
- 3205 buc. 4
- 30202 buc. 10
- 7209 buc. 6
- 30216 buc. 2
- 30217 buc. 3
- 30230 buc. 3
- 32206 buc. 3

- 32214 buc. 2

- 32304 buc. 4

- 32305 buc. 5

- 51105 buc. 20

- 51106 buc. 15

- 51114 buc. 10

- 51115 buc. 2

- 51201 buc. 5

- 51202 buc. 15

- 51305 buc. 5

- 51307 buc. 4

- 51407 buc. 6

- 52305 buc. 5

- NA 4911 buc. 30

- 52202 buc. 5

- 4902 RNU buc. 6

- NK 5035 Z buc. 10

BUCȘE

- H 305 buc. 15

- H 207 buc. 20

**APARATAJ ELECTRIC
DE JOASĂ TENSIUNE**

- Relee TESA 10 A—1,3 A Cod. 3670
Buc. 20

- Buton regim greu 2 A Cod. 551
buc. 50

- Buton BDAD cod. 586 buc. 40

MATERIALE ELECTRICE

- Conductorl bobinaj email Ø 1,55
kg. 25

- Conductorl bobinaj email C 1.90
kg. 13

CURELE TRAPEZOIDALE

- 13×8×1180 buc. 30

- 13×8×3000 buc. 20

- 17×11×1320 buc. 20

- 10×6×1400 buc. 20

- 13×8×1250 buc. 20

DIVERSE

- Condensatori ceramici B 3000
200 TGL 68—109 buc. 24

- Tub PVC 22 mtr. 66

- idem 24 mm mtr. 100

- Panglică tafta vernil lat. 52 mm.
mtr. 100

CHEI LĂCAȘ HEXAGON

- Ø 6 mm buc. 20

PILE SEMIROTUNDE

- 100/2 buc. 200

PILE PATRATE

- 100/2 buc. 200

BURGHIE STAS 575

- Ø 6,7 buc. 40

- Ø 7,6 buc. 40

- Ø 7,7 buc. 90

- Ø 8,1 buc. 30

- Ø 8,7 buc. 50

- Ø 11,7 buc. 15

ÎNTEPRINDEREA

I. S. I. A. P.

Piața Scintell, nr. 1
Telefon 18 21 56

Cedează prin transfer

Autoturism S. R. 113

- Ø 12,7 buc. 20
- Ø 14,7 buc. 15
- Ø 20,9 buc. 15
- Remorcă basculantă tip RM 2 5 To.
prin transfer buc. 2

M.M.P.G.—C.M.O.
Intreprinderea de construcții
montaje miniere „Oltenia“
Comuna Fărcășești, județul Gorj
Telefon 12191 — Tg. Jiu

● **INSTALAȚII SANITARE**

- Baterie încălzire 2000 KL
3200/17000 buc. 1
- Idem 300000 Kcal buc. 1
- Idem BAP 95/7080 apă buc. 3
- Ciclon tip nr. 2 2000—2500 buc. 1
- Ventilator axial rotund T 445
buc. 5
- Ventilator T 445 D 45000122 KH
buc. 1
- Ventilator axial D-700 HCM
buc. 5-
- Contuar voltmetru D 50 buc. 2
- Baterie BAP 31/0 385000 Kcal
buc. 3
- Baterie BAP a 10000 Kcal 33/3
buc. 1
- Baterie BAP a 10000 Kcal 33/4
buc. 1
- Baterie BAP 52200 Kcal 14/3
buc. 2
- Ventilator 4+750+2/3 buc. 1
- Ventilator 4 S 7×5-1000 buc. 1
- Ventilator axial buc. 4
- Arzător gaze U.M.G. Mediaș buc. 2

● **INSTALAȚII ELECTRICE**

- Armături siguranță mărită 100 N
buc. 135

- Cablu CYABY 3×25+16 ml. 270
- Idem ACYABY 3×35—1 Kv
ml. 1803
- Idem 3×95—6 Kv buc. 378
- Idem CSHPHY 30×1,5 ml. 1070
- Idem CSYABY 24×1,37 ml. 922
- Idem 3×95+50 ml. 92
- Idem CYABY 3×150+70 ml. 64
- Idem 3×50×25 ml. 100
- Idem 4×35 ml. 469
- Idem 3×70 ml. 500
- Idem 3×240—120 ml. 100
- Idem 3×50 ml. 700
- Idem 3×25 ml. 371
- Idem 3×16 ml. 1200
- Idem CMTYAHY 12×1,5 ml. 3195
- Idem CSYABY 14×2,5 ml. 725
- Idem 14×2,5 ml. 1068
- Idem CYABZY 3×25+16 ml. 390
- Idem ACHPEY 3×95—6 Kv ml. 600
- Idem CYABY 3×35+16 ml. 270
- Idem CSYABZY 9×4 ml. 820
- Idem ACHPHY 3×185 10 Kv
ml. 2400
- Idem CYHSABY 3×120—6 Kv
ml. 4490
- Idem ACYHSABY 3×185—6 Kv
ml. 680
- ISOL 800/800 ml. 2
- Nicanită flexibilă kg. 27,5
- Tub varniș PVC Ø 6 kg. 18,700
- Idem Ø 8 kg. 18,900
- Idem Ø 10 kg. 63,400

● **MATERIALE DE CALE**

- Schimbător cale tip 49 tg 190
dreapta buc. 6

● **CONFECȚII**

- Pod metalic pentru cale ferată
deschidere 26 m complet buc. 1

- Piloți PAP 40×40/14 m A buc. 126
- Idem 30×30/12 m buc. 34
- Idem PPT 10—8T buc. 10

● **RULMENȚI**

- 6020 buc. 170
- 6030 buc. 290
- 6056 M buc. 5
- 6080 buc. 2
- 6310 buc. 12200
- 6311 buc. 6400
- 6312 buc. 430
- 6312 buc. 300
- 2080 buc. 1
- 3630 buc. 3
- NU 217 NA buc. 94
- NU 222 buc. 61
- NUP 226 buc. 118
- NUP MAE buc. 30
- Nulj 314 NA buc. 30
- 22240 buc. 4
- 22240 K buc. 11
- 22248 KFY buc. 2
- 22252 K buc. 3
- 22256 buc. 1
- 22260 Fj buc. 1
- 22264 buc. 2
- 22332 buc. 7
- 22336 K buc. 14
- 22340 K buc. 5
- 22344 buc. 5
- 22356 buc. 4
- 22364 KKey buc. 2
- 23064 MB buc. 10
- 23264 buc. 5
- 30218 buc. 134
- 30219 buc. 105
- 32022 buc. 200
- 230/500 buc. 2
- 230/600/FL buc. 2
- 230/800/ME buc. 1

COMBINATUL SIDERURGIC
HUNEDOARA
Dr. P. Groza Nr. 8

- Pietre polizor cilindrice cu degajare En 99%
liant ceramic import Tyrolit Ø 200×50×30/1
A. 100×25 buc. 178
- Idem carbură neagră, liant bachelită și
insertie, import RSFY Ø 350×25,4—30Q
buc. 400

- Idem carbură siliciu verde, liant ceramic
import Ø 600×300×305—46 y buc. 61
- Idem liant ceramic En stas 601 Ø 600×80×
305—40M buc. 64
- Halate doc sinești buc. 88
- Bocanci bombeu metalic, cu curea buc. 22
- Galoși electroizolant per. 59
- Sacl port mască buc. 140
- Combinezioane doc sinești buc. 35
- Șoșoni electroizolanți per. 56
- Pensă hemostatică buc. 28
- Pense anatomice buc. 29
- Termometre buc. 61

Vă prezentăm

INTREPRINDERE DE MAȘINI AGRICOLE

„SEMĂNĂTOAREA“

Pe Splaiul Independenței, la nr. 319, nu departe de intrarea Dimboviței în Capitală, își desfășoară activitatea una dintre cele mai reprezentative întreprinderi din cadrul Centralei Industriale de tractoare și mașini agricole. Pe locul unde este astăzi amplasată întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea”, în urmă cu ani se afla o fabrică de echipament metalic și case de bani.

Specializându-se pe producția de mașini agricole, „Semănătoarea” s-a dezvoltat continuu, într-un ritm impetuos. În cei peste 30 de ani, întreprinderea a realizat mai mult de 200 diverse tipuri de mașini agricole pentru mecanizarea agriculturii.

Începând cu anul 1965, datorită dezvoltării și dotării cu utilaje la nivelul tehnicii mondiale, „Semănătoarea” s-a profilat pe fabricarea de combine pentru recoltat cereale, porumb și alte culturi. În această perioadă au fost fabricate peste 80 de mii de combine diferite.

Profilul de bază actual al unității este fabricarea de combine de

cereale autopropulsate, cu echipamente pentru recoltarea a 34 de culturi.

Combina pentru recoltat cereale „Gloria CP-12” are lățimea batozei de 120 cm, lățimea masei de tăiere cu posibilitatea de a fi reglată pentru 3,6; 4,2 și 5 m³. Se asigură, astfel, o recoltare medie de 1,4 ha, sau de 10 tone de boabe pe oră.

Pentru recoltarea porumbului, combina se echipează cu culegătoare și depănășătoare. Pentru recoltarea păioaselor și culturilor combinate, „Gloria CP 12” poate fi echipată cu:

- echipament pentru recoltarea porumbului boabe pe 4—5 rînduri;
- echipament pentru recoltarea flozii soarelui;
- echipament pentru recoltarea umedă (pe șenile) și recoltarea uscată (pe pneuri) a orezului;
- echipament divers pentru adaptări la recoltarea în seră sau în câmp a fasolei, inului, cînepii, trifoiului, lucernei etc.

Unul din succesele importante ale colectivului de la „Semănătoarea” este realizarea combinei „CP 12” pentru recoltat în pantă. Dotată cu sistem automat de menținere a orizontalității transversale pe pantă pînă la 26°, ea asigură o funcționare la capacitatea maximă.

O altă realizare o constituie combina de pantă cu sistem automat de orizontalizare transversală și longitudinală, cu transmisie hidrostatică. Această combină este realizată la nivelul de vîrf al construcției de mașini pe plan mondial.

Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea” va trece în curînd la fabricarea noului tip de combină de mare capacitate „C 16”. Lățimea batozei va fi de 160 cm, iar cea a masei de tăiere între 6—7 m. Pentru recoltarea porumbului va avea un echipament ce va cuprinde 8 rînduri.

În acest an va fi introdusă în fabricație o altă mașină de mare utilitate pentru unitățile agriculturii. Este vorba de „Vindrowerul autopropulsat”, care va putea fi folosit la recoltarea furajelor și cerealelor.

De asemenea, se preconizează intrarea în producția de serie a unor mașini pentru recoltat furaje și tulpini.

Exportul de mașini agricole se realizează în numeroase țări dintre care: U.R.S.S., Cehoslovacia, Ungaria, R.D. Germană, Italia, Canada, Venezuela, Albania, Iugoslavia.

Întreprinderea „Semănătoarea” a fost decorată cu înalte distincții, respectiv „Ordinul Muncii cl. I” și „Steaua Republicii” cl. I.

Combina „CP 12”, de recoltat în pantă a primit în anul 1978 2 medalii de aur: una la Tîrgul Internațional de la Brno, iar alta la Zagreb.

Ion VASILESCU

